

Acta ab Episcopis Gallia' Pisciaci congregatis
ad reformandam Ecclesiam Gallicanam
M. D. Lxi. Trid. Id. Octob.

Cum à Christianissimo Rege ad xiii. Calendas Augusti convocati Galli-
cana Ecclesia Episcopi, ut de maximis Eius Regni negotijs delibera-
rent, Pisciaci convenissent; usq. uelementer ab eis imprimis conten-
disset, ut turbulentissimis sectis agitatae Ecclesiae aliqua ratione opè
ferrent. Interim dum expectatur Oecumenici (quod nunc indictum
est) Concilij de tota re Ecclesiastica Decretum, diuq. de Ca. re. deli-
berassent. Ad id etiam adhibitis aliquot sacra Theologia, et iuris
Pontificij professoribus, quidnam potissimum esset faciendum. Po-
stremo omnes in Eae fuere sententia, ut existimarent nullum pra-
sentius remedium, quam si sedulo conarentur, ut cum primum fieri
posset, in pristinum statum Ecclesiastica restitueretur disciplina.
Quod, ut facilius fieret, et tota esset Eius rei ratio expeditior,
Eae quae mox subijciuntur, eis uisa sunt decernenda, quae et a s.^{mo}
patre nro Pontifice maximo confirmari, et ut ea Rex Christianis-
simus uelit executioni mandari, Pontificiam sanitatem, et Re-
gram ma.^{tem} supplices orant, et obsecrant. Quicquid aut Eic
Decretum est, eius sanctitatis arbitrio, ac auctoritati submitunt
Nec a sede Apostolica ulla unquam ratione seiungi uolunt, cui
se more maiorum semper fuisse, esseq. deditos, et addictos libenter
profitentur.

Quoniam ergo in Episcoporum Presulumq. probato defectu, et legitima
institutione situm est praecipuum Ecclesiastici regiminis momentu

certumq. est ab hoc uno principio, tanquam à capite Ecclesiastici ordinis statum
casumq. dependere: quum tales rector populi, tales ministri eius, et qualis
princeps civitatis, tales habitantes in ea. Tantisper dum intermisso hoc in
parte iure veteri, recentioribus legibus utendum erit, et concordatorium, ut
lebet auctoritas, visum est apprime profuturum. Si quamprimum quis vacans
Cathedrali Ecclesia fuerit à Christianissimo Rege nominatus, eius nominatio
Canonico conventui (quod Capitulum vocant, et in ualuis Ecclesie, et alijs
locis publicis civitatis, et maiorum Diocesis oppidorum programmatis
publicè affixis populo significetur, quibus dies quoq. dicatur, quo qui est nomi-
natus in Ecclesia cui est profuturus, se sistat examinandum, et ut liceat
cuilibet liberè, si quod in eo norit aut crimen, aut vitium, id Canonico
confessui indicare, aut denunciare, tam aduersus doctrinam, et religionem
quam vitam, et mores, qui quum se steterit, et ijs qui aliquid obijciunt (si
sint) a Caplo auditus, aut exalto sine ullis iustis querelis obijcendi ten-
nihil obstare quo minus rata, et firma sit nominatio, constituerit, fidem
in Caplo profiteatur. Quis quidem coram Archiepò ad id nominatum eius
aut eo absente, duobus eius ipsius Provinciae Epìs, et uacantis Ecclesie Caplo
Archiepò, ^{aut} coram Primate, aut duobus itidem Epìs, et Caplo uacantis
Primas aut duobus Archiepòs, si qua còmoda ratione fieri poterit, aut
uno saltem cum Epìs duobus, et itidem Caplo, quod cum fecerit, non
tamen idoneus iudicetur, quam ijs ipsis, quos diximus, presentibus, et
arbitratu uel publicè fuerit concionatus, uel sibi ab Archiepò, aut Epò
prepositum sacra scriptura locum, prelegens fuerit interpretatus. Quod si
rite peractis, tum demum Summi Pontificis accedat provisio, quod si
crimen, aut vitium obijciatur, quod iure còmuni impedit provisionem

aut ea deprehendatur ignorantia, ut tanto muneri sufficere non possit,
 protinus negotium remittatur ad Principem cuius iudicio, et prudē-
 tia, Ecclesia uacanti ita consulatur, ut tamen hae eadem proban-
 dorum designatorum ratio in secundo, ac tertio, reliquisq. deinceps
 omnibus repulsorum in locum succedentibus, perpetua, inuiolataq.
 seruetur. Quicquid aut in eius, qui idoneus reperiatur fuerit, pro-
 batione actum erit, ad eor. omnium, qui interfuerunt subscriptio-
 nibus atq. Antistitum ipsorum sigillis confirmatum Romam una
 cum edita ab ipso fidei professione manu, ac sigillo eius confirmata
 ad Ecclesia Gallicana Protectorem mittatur, ut referre possit
 ad Pontificem, qui non nisi perspecto huiusmodi graui, et fide
 digno testimonio, Ecclesiae uacanti rite provideat.

Ne posthaec fiant Episcopi nisi qui ex legitimo matrimonio nati
 tricesimum aetatis annum attigerint iij. si fuerint presbyteri
 intra sex menses proximos ab Aplyca provisione ab Archiepo cu
 duobus Epis, aut eo absente ab eiusdem prouincia tribus Epis
 publice consecrentur, nisi forte in curia Romana a summo Pont.
 aut eius aucte in eadem curia sint consecrati, nec dum pbr
 qui Epatus possessionem iam assequuti fuerint, ij intra sex men-
 ses pbr ordinentur, et consecrentur, quacumq. aucte sint pra-
 diti, etiam si ad Cardinalatus honorem prouecti

Archiepiscopi, et Epi, uti bonos pastores decet, Ecclesias, aut Dio-
 ceses suas ne deserant: sed eis quo ad eius fieri poterit,
 assiduitatem praestent, in suisq. ciuitatibus potissimu resideant

aut certe in ijs Diocesis locis, ubi magis è re Ecclesia esse censuerint, quod
amplius, quam tribus mensibus, eos abesse contingat, absentia causam Ar
epus quidem proximo comprovincialium Episcopo, Episcopus uero uel
Archiep. uel eo absente coepiscoporum ei proximo comprobet. Qui secus fecerit
poenis à Concilio Tridentino Statutis teneatur.

Curabunt etiam Epi, ut orationi et sacrorum librorum lectioni dent operam
et ipsimet populo uerbum Dei annuncient, aut si quid obstat, quo minus
possint, concionandi munus idoneis uiris mandent, ipsiq. eorum intersint
quo ad eius fieri poterit, concionibus, Suos uero mores ita componant,
ut sint, sicuti iubet Aplus, irreprehensibiles, et qui familia ac domi
sua bene praesint, exemplumq. innocentis uitae uniuerso gregi pra
beant, Luxusq. omnis et fastus ab eis ita sit alienus, ut temperantia
et moderatus in eis passim eomendetur

Provideant Epi ut nemo nec concionandi, nec erudienda iuuentutis
munus suscipiat, nisi cuius sanam, et a recta, et a Catholica fide no
alienam doctrinam esse perspicue constiterit. Curent etiam, ut ne
mini nisi cui ipsi id concesserint publice aut priuati concionari, aut
iuuentutem erudire liceat. Qui contra fecerit, et ita Ecclesiam
Dei perturbauerit, tamq. turbulentus, et seditiosus coerceatur

Ipsimet Epi solemnibus saltem diebus sanctissimum Christi sacrificium
celebrent, et sacramenta, quum locus et tempus postulat admini
strent.

Quoniam in Ecclesia haec consuetudo pessima, uel potius corruptela
multis

multis in locis inualuit, ut quoties uel Episcopus, uel ex ijs qui dignitatem sunt assequuti, uel etiam ex Canonicis aliquis sacrificium celebrat, ab eo epulum exigatur, quo Canonicos aliquot cum altaris ministris excipiat, uisum est nobis sanuendum, ne quid Euiusmodi in posteru fiat, quod ipsum cautum quoq, esse uolumus de ijs conuinijs quæ ab Episcopis Archidiaconis, eorumq, officialibus, et synodalibus conuentibus exigi solent

Ipsi quoq, Epi ordinantes manus imponant nec titularioru ipsoru seu suffraganeorum, quos uocant, in posterum utantur uicary opera. Si aut qui supersunt suffraganei non nisi cum graui morbo laborat Epi, aut aliquod legitimum obstat impedimentum Episcopali funtantur munere, quod quidem ita iudicio et arbitrio relinquimus Epi ut interim admoneamus, ut meminerit sibi esse Deo iudici reddendam rationem. Quibus etiam cauendum erit, ne in clericoru numeru eos ascribant, quos sit uerisimile, aliud sibi proponere, quam ut Ecclesie ministerijs sese addicant

Sacri ordines ita conferantur, ut omnis auaritia, et questus suspicio, omnisq, mali species quam longissime absit, nec ab ordinandis quicquam exigatur, ne pro literis quidem dimissorijs: Scribae tamen pro opera, et charta, et cera quinq, solidos turoncy, dumtaxat accipiant.

Quum ij, quibus est a Summo Pontifice concessum Pontificale exercere priuilegium passim dimissorias literas concedant, unde saepe fit, ut et indocti, et non satis probati ad sacros ordines promoueat

tur, ne postea id eis liceat, sed hoc ius solius sit Episcopi, ab ipso quoque summo Pont. obtinendum est. Sed ne uacante sede, lra dimissoria à Caplo concedantur nisi eis solis, qui ex necessaria suscepti beneficij causa intra certum tempus coguntur promoveri

Si sede uacante contigerit, ut a Capitulo dimissoria impetrentur litera ij aut qui sunt ordinati fuerint minus idonei, aut non habeant unde uiuant, eadem lege teneantur, qui concessere, qua Episcopi

Episcopi singulis annis ipsimet suas uisitent dioceses, praeterquam si quaequam tam late pateat, ut eam uno anno obire non possit. tunc aut suffecerit, si singulis annis partem obiens, biennio, aut triennio compleant uisitationem, in qua ita se gerant, ut quae sunt corrigenda corrigant, et clerum in officio continentem populum quoque sua salutis admoneant

Episcopi singulis annis saltem semel Synodos congregent, nec perinde ac si de rebus leuissimis ageretur, eos qui conuenerint, protinus dimittant: sed ex ueteris Ecclesiae ritu cuiuslibet fidem, doctrinam et mores examinent, et quae emendanda uisa fuerint, diligenter emendent, et omnes sui officij admoneant. Azidie Episcopi uero tertio quoque anno, die dnica secunda post Pentecosten, aut si alijs pstitui diem magis uideatur expedire, ius in Prouinciali Synodo iudicetur

Episcopi quos imprimis oportet esse hospitales, pauperum maxime curam gerant, et ut Nosocomiorum ac Xenodochiorum Ptochotrophoeorum atque ad genus

id genus piorum locorum, qua vulgo Hospitales, Leprosaria, et domus Dei vocantur, facultates in usus destinatos impendantur prospiciant atq. ab eorum administratoribus, quicumq. illi fuerint, singulis annis rationes exigant. Qua in re procuratores ipsi ita se gerant, ut omnino nulla in eis appareat avaritia; aut male fidei suspicio, alioqui ab ipsa procuracione amoveantur.

Epis. quorum maxima est dignitas, us honos tribuatur, ut eis ubiq. in clero et in Caplo sit prima sedes, quam ipsi elegerint, quibus etiam obediant omnes Canonici, et alij qui in Ecclesia dignitatem, personatumve (que uscant) obtinent, ceteriq. qui in ea quomodolibet inseruiunt, quiq. eolter uel diuisim ab eadem dependent ab eisq. uisitari, et corrigi omnino debeant necesse. Veruntamen causam eorum qui se exemptos esse asserunt Epi per se, adhibitis tamen sibi in Consilio sex ex senioribus Capli, si triginta fuerint Canonici, sin pauciores, saltem quatuor cognoscant, atq. iudicent, ceteris in rebus Capli iurisdictionis, et honor. administratio salua, et intacta relinquatur. Absente uero Episcopo correctio canonicoru dumtaxat dicta Ecclesia Cathedralis, eoru sit, ad quos iure, consuetudine, uel statuto pertinet. ita tamen ut Episcopus reuersus negocium captum finire possit.

Quum sint Sodie ualde perplexa multorum conscientie propter admisa a se crimina, qua reseruata sunt Episcopo, ut qui ad salutare confessionis remedium non accedant, dum nec sacerdotem inueniunt qui eos absolueri possit, uel fama sua timentes, perire malunt, quam ei illa aperire, cuius est cognitio, uel sumptibus deterrentur, si ad obtinendam absolutionem sit sibi paulo longius proficiscendum.

Monendi sunt Ep'i ut eorum et pudoris et impense rationem Sabentes
Ecclesiarum Paroecialium Rectoribus, aut eorum Vicarijs, qui inveni-
entur idonei; committant; ut praeter Somicidium, Sacerum, et excoica-
tionem à ceteris occultis peccatis quosuis contritos, et rite confessos
possint absoluerè. Pontifici quoq; maximo iisdem de causis suppli-
candum est, ut de irregularitatibus, quas uocant, Et de sibi reser-
uatis casibus aliquid indulgentius Statuens, permittat, ut Ep'i
potestate delegata eos possint absoluerè.

Ars quaedam Typographica (Srishana Reip. multa affert comoda
si ea edantur in lucem, qua sunt utilia; rursus est longè per-
niciosissima si emittantur in vulgus exitiosi, et pestiferes libri,
cuiusmodi nris temporibus multi sunt editi suppresso nomine
Typographi; quod ne demceps fiat, edicto Regio prohiberi cupimus,
ne Typographi, aut Bibliopola librum ullum in lucem edant, uel uenum
exponant, uel clam uendant, qui non fuerit lectus, et approbatus ab
eo, uel ab ijs, cui uel quibus Sac legendi, et approbandi negocium de
comuni seniorum Canonicorù sententia mandavit Ep'us, in cuius
Diocesi habitabit Bibliopola, aut Typographus, quiq; Typographi
aut auctoris nomen, et cognomen non contineat, quod ipsum quoq; di-
quibusuis scripturis, ac pectis tabulis, et chartis Statuendum est
Porro aut Typographi Bibliopola institoresq; ac geruli, circum-
foranei, qui libros Emoi uendituri circuire solent, manu regia
coerceantur.

De Excommunicatione

Quo excoicationis grauior est censura, et fidelibus Christianis magis
 timenda. Quia enim potest Christiano grauius accidere, quam a cetero
 fidelium segregari, et cum Ecclesia, tum etiam s^mi Christi corporis
 comunione priuari? eo diligentius cauendum est, ne temere, et
 tam leuibus de causis eius feratur sententia, ut vulgo contemnatur,
 nec ita^m consuetudinem abeat ut Ecclesiastica . . . disciplina
 quod quidem usu venturum esse nobis persuademus, si quae sequuntur,
 obseruentur. Primum quidem, ut si de causa ciuili agatur, In ordine
 iudiciorum in omnibus inquam preparatorijs, et quae etiam forte in-
 ciderint interlocutionibus censuris Ecclesiasticis nullus sit relictus
 locus, ad quas tum demum est uenendum, cum nullum aliud occur-
 rit remedium. quod si reus in ius uocatus nec se sistere, nec litem
 uelit contestari, ne impune suam ferat contumaciam, Iudex litem
 habeat pro contestata. Et si ijs quae ab aduersario proposita fuerint
 detrahet respondere perinde habeatur ac si ijs assensus et confessus
 fuerit et quae sunt s^moi. Quod tamen non alias procedat, quam si
 legitime secundo uocatus, parere noluerit, deinceps quoque sint irrita
 Et qd ad excoicationem attinet, nullam uim habeat, omnes
 hae uerborum formulae conceptae obligationes nisi intra certum
 tempus satisfecerit, excoicationi iaceat. Sed nec pro iniurijs
 quae uerbo fiunt, in forma malefactorum gnales decernantur mo-
 nitiones, nec gnales illae monitiones, quas ad finem reuelationes
 vulgo appellant, deinceps impediuntur, nisi pro grauissimis delictis
 et in ciuilibus causis magni momenti, et non nisi causa per s^mi

De Excommunicatione

cognita, ac diligenter examinata, atq. in iudiciorum quidem ordinem
(ut diximus) censura non admittatur Ecclesiastica, In rei autem
iudicata executionem, eam ita domum admittamus, si cum, quae
debeat sufficere, praeserat moniti, pntibus fide dignis hominibus,
ut si necesse sit, probari possit eorum testimonio, a iudice pronuntietur
sententia excoicationis. Haec quidem observentur in causis civilibus.
in criminibus aut ita statuendum ducimus merito in eos ferri posse
sententiam excoicationis, qui gravissimorum criminum, ut verbi
causa, Heresis, adulterij, furti, veneficij, Sortilegij, usurarius, et
ceterorum simo, quae et civilibus legibus fere omnia corporis sup-
plicio puniuntur, et anime mortem afferunt aeternam, de quibus ab
Ecclesia saepe admoniti, nullam pra se ferunt penitentiam, publica no-
tentur infamia. Aequum enim est, ut qui corrigi nolunt, tanq. membra
putrida a corpore resecentur: et merito plottenda est inobedientia, qui
quasi peccatum arislandi sit repugnare, et quasi peccatu' idolatrie
nolle acquiescere. qui secus in quempiam pronuntiauerit sententia'
excoicationis, et admonitus errorem suum non reuocauerit, ei
quem excoicauit, omnes, quas propter hanc excoicationem fecerit im-
pensas, et omne quod intenderit cogatur restituere. Quoniam aut. suae
Eodie permulti a Dei timore, et uera pietate adeo alieni, ut a
catu fidelium segregari non admodum abhorreant. Supplicabit.
Regi ut qui ex malo proposito, et indurato animo, integro anno
passi sunt se esse excoicatos, in carcerem conijciantur, nec indi-
prius exeant quam fuerint absoluti, ut uel inuiti cogantur cessi,

pacere, et reconciliari Ecclesie.

Quaecumq. Ecclesiastica censura, suspensionis, vel prohibitionis seu ab Eomine
seu a lege, aut canone gnâliter prolata fuerit sententia, ea ut statuit Con^{g.}
Basilien^{s.}, neminem a sacramentor. cum aliquo Eomunione, aut in reb.
Divinis vel etiam propriis conversatione cogat abstinere, nisi in certa
personam, Collegium, Universitatem Ecclesiam, et locum certum, notatim
aut expresse fuerit pronunciata, nisi forte adeo sit evidens in smiam
Excoicationis incidisse quempram, ut nulla possit tergiversationi celari
aut ullo iuris auxilio excusari, quod quidem sancimus; Non quod
aut excoicatis faueamus, aut eorum leniorem vel omnes esse conditio-
nem, sed ut ex simpliciorum animis scrupulos, qui eos exueant euella-
mus

Ecclesiastica dignitates, Personatusq. quos uocant et officia non conferant^r
in posterum, nisi uiris idoneis, et eiusdem Ecclesie actu Canonicis, quig
iucisimum quintum ætatis annum attingerint, et quos eruditis, probitatq.
morum comendant, quib. necesse erit residere, et pntes suo fungi munere
conuenienter cuilibet dignitati, personatuiq. et officio, et ut postulat
iustitio, statutumq. ac ius uel consuetudo Ecclesiar, que quidem
dignitates, personatusq. et officia ne sint cuiusmodi, ut nihil sit in quo se
exerceant, qui illa obtinent Sed totius Ecclesie comodis, ac zatu,
omibus cum alys consulant, Etiam si sint tantum ad effectum creati
Canonici, poterunt eas assecuti Caplm ingredi, et tenere locu suaru
dignitatum. Nec tamen propterea erit a Caplo plus eis distribuendu
quam distribui consuevit dignitatibus. Suppliciter aut petetur a sumo
Pont. ne quis ullo modo dominiceps creetur Canonicus ad effectum

Archidiaconi, quorum munus est uisitare, ipsi per se, non aut per Vicarios, uisitandi munus obeant, nisi esset legitimum impedimentum, quod probetur ab Epō. uisitandi aut munere non cursum, aut leuiter, sed diligenter, ac mature perfungatur, interim aut dum hoc suum faciunt officium, perinde habeantur, ac si presentes essent in Ecclesia, quod ad omnium fructuum attinet perceptionem, et distributionem. Suis aut sunt finibus contenti, et rationem sua uisitationis Epūs, ad quos ea res maxime pertinet, reddant: de arduis, et maioribus causis non cognoscant, neq. censuris utantur Ecclesiasticis, nisi auctoritas acciderit Epī, qui etiam poterit in eos animaduertere, si ob turpe lucrium quicquam fecerint, aut alio modo deliquisse fuerint comperti.

De Canonicis

In Cathedralibus Ecclesijs Canonici ne fiant priusq. decimum octauum attingerint, nec nisi sint honestis moribus praediti, et saltem mediocre docti, ut spes sit eos aliquando Epō esse daturus consilium, In Ecclesijs uero collegiatis sunt status legitima

Canonici omnes resideant, nec absint nisi causa cognita, et per Epm, et per Caplm approbata

Duo Canonici, quos a consilijs in comitatu Srē Epūs a iure permittitur, integros praebendar. suarū fructus, tam grossos quos uocant, quā minores, et quae indies obueniant distributiones percipiant, In eoz non fiat quibuslibet Pontificū contrarijs constitutionibus, Statutisq. et consuetudinibus

Canonici libris sacris legendis potissimū dent operam, cum aut multū intersit

intersit Christiana Reip. ut sint in Ecclesia uiri docti, qui uelut splendor
 firmamenti, in ea refulgeant, et ad utilitatem plurimos possint erudire; aequi
 uidetur, ut qui recens admissi sunt ad Canonicatum non admodum aetate
 aut doctrina prouecti; aliquot annos bonarum, et potissimum sacrarum lre,
 rarum Studijs in aliqua publica, et a rella fide non aliena Academia de
 operam; eisq. portio aliqua ad fouenda eorum studia, ratione Sabita pro
 uentuum praebenda, a Caplo assignetur, cui tamen illi ipsi, qui Studior.
 causa aberunt, Canonici uerum, ac fidele per magistrorum suorum
 has testimonium singulis annis exhibebunt, quod serijs, ac grauiter
 literarum Studijs incumbant. Ex alto aut iusto Studiorum tempore
 ad Ecclesiae obeunda munera ex ipsius Capli arbitrio reuocati pareant,
 alioqui et assignata portione, et omnibus alijs praebenda, et Canonicatus
 sit fructibus fruandi. Ceteri aut Canonici, ne is quidem exceptis, qui
 dignitates obtinent, cum omnibus pbris eorum ciuitatum, in quibus
 non est uniuersitas, sedulo moneantur ab Epō et Rectoribus Ecclesiae,
 ut Theologos audiant praegentes. In quibus aut est uniuersitas, fre
 quenter audiant professores sacrar, lras, alioqui utrobq. nullan
 di ab Epō et senioribus Capli, prout negligentia, et contemptus po
 stulauerit.

In Cathedralibus Ecclesijs in quibus sunt plusq. triginta Canonici due
 duobus doctoribus Theologis assignentur praebenda, quorum alter una,
 quaq. Sebdomada ter saltem sacras literas publice interpretatur, nisi
 ubi iam eo noie Theologo praebenda assignata est. Alter uero oibus
 festis, ac Dominicis diebus, uti iusserit Epus, concionetur, praeterquam
 quando uisitantem Epm aut alium ab Epō ad id missu comitabit.

quo tempore, uel etiam quando infra Ep^o extra ciuitatem ^{con}comitabitur
praesens reputabitur in Ecclesia, in quibus aut sunt pauciores, una uni
doctori Theologo assignetur praebenda, qui et praedegendi, et concionandi
alternis uicibus munus obicit, In ijs aut Theologus eligatur eligatur
ab Ep^o industria persona, ita ut neque mandatis Apostolicis, neq. scilicet
lastris monitionibus in eis praebendis obtinendis sit locus, Nec in eu
iusq. gratiam eis possunt renouare Theologi, nisi qui ab ipso Ep^o
fuerit approbatus, In ijs quoq. Ecclesijs in quibus sunt Canonici regu
lares, sit utidem unus Theologus eiusdem si fieri possit ordinis, si
minus, doctor alius seu regularis, seu saecularis qui et praedegendi
et concionandi constituto ei honesto stipendio, munus obicit, donec ex
eorum numero sit aliquis idoneus, in collegiatis quoq. insignibus
Ecclesijs Ecclesijs assignetur etiam praebenda Theologo, qui utidem
et legendi et concionandi fungatur officio, eadem, quam superius
diximus lege, et conditione, Et aut Theologus quorum opera est
Sodie maxime necessaria, citius provideatur, uisum est demum ut
quaelibet prima uacatura ad quemcumq. seu ad Ep^o, seu ad Cap^l
communiter, uel separatim, cuius pertineat collatio, eis conferatur.
Supplicetur aut Summo Pont. ut supprimatur una praebenda in
Ecclesijs cathedralibus in quibus uiginti, aut eo amplius erunt praebenda
ut ex ea prouenientes fructus in posterum assignentur uni ludi
magistro, aut pluribus, sicut uisum fuerit Ep^o et Cap^l, Sabita
ratione locorum, et personarum, Eorum aut ludimagistro, institutio
cuius sit, ad quem iure pertinet praebendae collatio. Sin aut electio
pertineat ad Cap^l, eius sit praebendae collatio, Ep^o uero institutio, quod

si ij qui hoc modo erudiendae iuventutis curam susceperunt, recte, et diligenter munus suum non abeant, Epi, et Capli arbitrato amoveantur et alij in eorum locum sufficiantur.

Eccliarum Cathedralium ac Collegiarum Canonici, cum primum demum recepti et admissi fuerint, tam grossos (quos uocant) quam quoscumq, alios suarum prebendarum fructus percipiant, si modo resideant, et pntes suo fungantur officio, nisi ex eorundem locoru speciali, ac legitima fundatione praediti grossi fructus pro certo tempore alijs Ecclijs, aut suis usibus, aut fabrica expresse debeantur.

Quicumq, in Cathedralibus ac collegiatis Ecclijs dignitates sunt assecuti, et ocs etiam Canonici postq, uicesimum quintum annum compleuerint, ad saeros ordines promouantur, praterquam si ex Statuto, uel Eccliarum fundatione sint eorum prebenda Diaconis, et subdiaconis deputatae, septē aut sint in Ecclijs Cathedralibus Diaconi, si tot ferre possit Ecclia. Sin minus, tot sint, quot arbitrio Epi, et Capli Eccliam ferre possit uisum fuerit, ij aut qui Diaconi, et Exopodiaconi fungantur officio dum principale celebratur sacrificium, diebus saltem dominicis, et solemnibus festis, necesse habeant sacram percipere communionem etiam si sint pbrs: ut ad frequentius comunicandum eorum exemplo incitetur populus, quod ipsum, nempe ut dum fit sacrificium praedictis diebus comunicent Diaconi, et Exopodiaconi, fiat etiam in collegiatis Ecclijs, ubi satis est magnus numerus pbrorum, Idem fiat in monasterijs, in quibus cum Diaconis, et Exopodiaconis, etiam monachi quam maximo fieri poterit, numero, comunicent.

Canonici ita se gerant, ut a suo nomine, quod regularem significat ^{mi} _{me}

nimè discrepent, ea sit in eis modestia, ac moderatio, ut et luxus vite,
tur, nec ab eis quicquam admittatur, quod offendaat populum, ~~Deum~~
Deum aut cum Psalmis, et canticis spiritu ac mente colant, qua omnia
videant Ep̄i, ut ritè, et congruenter fiant ad sanctorum Patrum regulam
et maxime Concilij Basiliens', qua inter cetera cautur, ut ipsi Canonici
statis horis officio intersint, et psallant, quod nisi faciant, multentur ab
Ep̄o, cuius est curare, ut in Ecclesia deus ritè colatur, ipsi aut Cano-
nici, præsertim iuniores, per se vicissim, et statis suis diebus sacrificiū
celebrent, nisi legitimū, et quod Capitulo probarint, constiterit impedi-
mentum, quod si accideret, alteri ex Canonicis vires suas mandabit.

Canonici aut ubi ad eos præbendarum pertinet electio, et ecclesiarum pa-
ræcialium, ac aliorum beneficiorum provisio, sicut et reliqui Ecclesiasti-
corum sacerdotiorū collatores ac patroni, in eis conferendis ita se gerāt
ne sibi gratificentur, aut famulis ea conferant, quos Sabent in p̄tate, et
spectantes, ut quamdiu vixerint, ipsi fruantur collata Ecclesia proven-
tibus Provideant aut collatores, ut ex sententia canonis, absq. ulla
fructuum diminutione, et citra ullam de ijs patronem, ecclesiastica
beneficia conferantur.

Monentur quoq. a suis Ep̄is Cathedralium Ecclesiar. et collegatarū
Capla, ut Statutor, suos libros per viros suos et longo iam usu in
rebus et ministerijs Ecclesie versatos, visitandos curent, et quæ in
eis comperiant potius ad paucorum questū, et privatū lucrū
et ad excitandum inter fratres discordiam, quam ad pacem, et
æquabilem inter eos societatem pertinerè, maturè et diligenter
imendunt

emendent, eamq. emendationem Epō sic probent, ut ipsius iudicio, et au-
thoritate confirmetur qua in re si Capl'm se negligentius gesserit, et
cessando, et differendo antistitia, seu adhortationem contempnere visū
fuerit. Tunc Epūs ipse in volumine ipso Statutorum cum aliquot senior,
Canonicorum consilio, qua equum fci videbitur, tollere, addere, minuire
augere, et quoquo modo commutare suo iure.

De Rectoribus Ecclesiarum Parochialium

Ecclesiarū parochialium presentatio, et collatio, eorum sit, ad quos iure
privilegio, Statuto vel consuetudine constat eam spectare, sed ita ne
quis deinceps eam pleno iure conferat, verum sit ipsi perpetua mē-
tutio, servato tamen ijs, qui plene conferabant presentandi iure, quod
tamen nec ad prioratus, nec ad regularia beneficia, qua Abbates vel
Priores conferre solent, extendatur, et ne ea maxime populi damno
Christiani, ignavis, ignotis, minimisq. idoneis conferantur. Supplicet.
summo Pont. ut ab ear, Ecclesiar, collationibus omnia ad sextum usq.
mensem a die vacationis abstinere velit.

Quicumq. vel Renuntiationis, vel Apostolici mandati, vel alio quovis iure
quam Ordinarij auctē Parochialem Ecclesiam obtinuerit, eius poses-
sionem non ante adipisci possint quam ab Epō, ex senioribus Capl'm
nonnullis adhibitis, fuerint examinati, qui si minus reperiantur
idonei, liceat eis semel ius suum, quibus volent, cedere, dummodo
id intra mensem fiat, et illi ipsi quibus cesserint paritrationi
approbentur.

Quos pntant patroni, et qui norantur, aut eliguntur non prius rite

201
201
instituti, admissi, aut confirmati censeantur, quam se se Epó suo non nullis adhibitis senioribus Capli poterunt, ac idoneos probauerint qui se ob trá, inscitiam, aut aliam iustam ob causam repellantur tum poterunt patroni Ecclesiastici repulsi loco, sed semel tantum pntare, qui si ipse quoq fuerit ab Epó reiectus, ob idq. superioris auxilium imploravit, non ei quicquam, nisi causa probe cognita, et precedentis repulsi ratione legitime discussa, a superiori concedat.

Epí nullos praeficiant Ecclyis parochialib. nisi uicesimú quintum aetatis annum attigerint, prius examinata eorum fide, doctrina, et moribus pro loci, temporisq. ratione.

Maximè quidem danda esset opera, ut statetur Concilio Calcedonení Decreto, quo cauetur, ne clericus in duabus ascribatur Ecclyis et quicumq. ordinetur, certè Eccliá assignetur. quod si in ceteris in eo quidem certè maximè esset obseruandum, qui par. praefuturus Eccliá animar. curam geret. quoniam aut importunius permula. praecibus a Pont. maximo saepe impetrant, ut canone soluti, plura in quibus animarú gerenda est cura, obtineant sacerdotia, res ita temperetur, ut et Pontifici honor, quem par est, habetur, et ratio ineat ne Pontificia privilegia noceant Eccliá, hoc aut ita demú fiet, si summus Pontifex quodcumq. privilegium a se fuerit impetratum id ita ratum, ac firmum esse uelit, si is quem soluit canone et iustam esse causam cur eo sit solutus, et neutri ear. Eccliarú quibus est praefuturus id esse obfuturum, Epó, adhibitis in consiliú senioribus Capli, ac ijs qui in eadem Eccliá fuerint, Theologus com.,

probarit, hoc etiam quam religiosissime observetur, ut parociales
 Ecclesie sint in eodem Epátu, aut saltem a se invicem non distent plusq[ue]
 unius diei itinere

Rectores Ecclesiar[um] parochialiu[m], et quicumq[ue] animarum curam gerunt
 apud nos resideant Ecclesiis, qui vero plura habent beneficia, qua
 vel ob curam animar[um], aut aliam rationem residendi necessitatem
 afferant, Ecclesiam in qua non resident, quam sapissime visitent, vi-
 carios aut constituant, quor[um] sit vita, moresq[ue] probati, et qui fidei
 quoq[ue] et doctrina sua Ep[iscop]o, aut eius Vicario prius rationem reddat
 quam functionem ineant.

Quicumq[ue] animar[um] curam habent, aut habituri sunt, intra annum
 a die collationis beneficii ordinentur p[ro]vi, quod ne ullo protrahat[ur]
 privilegio, et ne quisquam hoc ordinum percipiendoru[m] solvatur
 canonice supplicabitur Pont. Max[imo].

Ecclesiar[um] Rectores quam sapissime sacrificiu[m] celebrent, et in lege
 d[omi]ni sedulo meditentur, gregemq[ue] sibi comissu[m] in ea instituentes
 maxime diebus festis et D[omi]nicis doceant quod religionis et fidei n[ost]re
 sit fundamentum, qui eius articuli, qua praecipua mandata legis
 et Ecclesiae quid a nobis prestari velit d[omi]n[us] n[ost]r[us] Iesus Christus, que
 admodum sit orandum, et quomodo sit Deus colendus, Saeva
 menta aut ex Ecclesia Romana ritu admittrent, et qua sit eoru[m]
 virtus, et quas effectus vulgari sermone ij qui sumpturi sunt
 ante explicet, ut fusius a nobis explicabitur in eo libro, qui co-
 npletitur constitutionem S[an]cti Crisostomi diligenter etiam videant
 quemadmodum pueri in suis institutio[n]ibus instituantur parochijs

cauantq. ne ullos præceptores, aut concionatores admittant, quos
ab Ep̄o fuisse missos literarum eius testimonio non constat. Ita
deniq. se gerant, ut et doctrina, et vitæ exemplo gregem pascant.
Sacramenta gratis administrentur, et quæcunq. alia sacra, sepul-
turaeq. et cætera sm̄i, neq. pro his rector exigat, eo contentus, quod aut
ab ip̄s qui illa suscipiunt sua sponte offertur, aut eis ex laudabili con-
suetudine debetur, quam hoc Decreto immutare, aut abrogare non
est nr̄i instituti, quin et cum, qui altari seruit, æquum sit, ut
scribit Aplus) de altari uiuere, nec cõmittendum, ut qui sub mim-
strat sp̄uali, temporalibus ab eis quibus Diuina suppeditant
fraudatus egeat.

Ecclesiaru' Rectoribus nihil magis cõuenit, quam ut populu' uerbi Dei
predicatione, qui et uerus est anima cibus, pascant, quod ne faciãt
ut eorum postulat officium, saepe impediuntur, dum uel litere monitorie
uel edicta, uel aliqua iudicialia Decreta, uel cætera sm̄i prop̄ana
lum celebratur sacrificium, sunt eis è suggestu recitanda. Nobis
ergo uisum est, ab hac consuetudine penitus esse abstinendum, sed
quin ab eis dies festi fuerint indieti, et ut pro tribus ordinibus Deu'
præcetur de more populus fuerit admonitus, protinus accedant ad
exponendum uel Euangelium, uel aliquem aliu' scripture locum
edificando populo accomodatum. Cuiusmodi uero litæ monitorie
edicta, uel Decreta, priusq. inquit celebrari sacrificii, uel eorum
peracto in Ecclesia porticu recitentur.
Et quæ ab inuente ætate discant, quid credendu', quid orandum

quidq; agendum, ac vitandū. Sabeantur piè, ac fideliter uersa in
Linguam Gallicam Symbolum Apostolor. oratio Dominica, salu,
tatio angelica, et præcepta Decalogi, ac Ecclesie, que uideantur
parentes docere Liberos, et Iudi magistri discipulos, ipsiq; ecclesiarū
rectores distinctè Latine, et Gallicè populo e suggestu ita ea
recitet, ut recitantem populus facili assequens frequenti repeti-
tione ea mandet memoria

Rectoribus ecclesiarū Parochialium si literarū adeo (quod absit)
sunt ignari, ut suo munere omnino fungi nequeant, dentur ab Ep̄s
Vicarij idonei, et ueluti coadiutores ipsorum Rectores, sub quibus Sa-
bita tamen ratione locorum, prouentuum, et personarum.

Ep̄i inter uisitandū inquirant an Rectores seu Vicarij perpetui Eccle-
siarū parochialium Canonicam habeant portionem, qua se alere,
sp̄alia iura persolvere, et Hospitalitatem possunt exercere, Et de ea
re referant ad Concilium Synodale, ut ijs quorum interest
uocatis ipse prouideatur

De Pbr̄is

Nemo ullo privilegio aut ulla summi Pontificis gratia a Canone
soluatur, ut antequam uicesimum quintum ætatis annum atti-
gerit, ordinetur presbiter

Qui sūt ordinandi, foris bonum habeant testimonium, quod ut ordi-
natori Ep̄o constare possit, curet quisquis ad sacros ordines pro-
moueri cupit, ut in ea quam ipse duos saltem annos totos proxima

incoluit parocia duobus Dominicis diebus populo publice in Ecclesia
ordinandi nomen, ac propositum indicetur, rogeturq; multitudo,
an ullus sit, qui aduersus eum aliquid grauioris uitij, criminisue
obijcere uelit, ac possit, neq; prius admittatur, quam ea de re testi-
monium ipsius paroci, aut eius Vicarij, et Ecclesie custodum, si
qui sint, synographis probe confirmatum testimonium attulerit.

Nullus ordinetur presbiter nisi qui uel beneficiu, uel certu se
sufficiens habeat patrimoniu, quo decenter, et comode alij uestiri
et sese honeste gerere possit, idq; principis beneficio sit immo
ut nequeat alienari, quod qui neglexerit, ordinator ordina-
tum alere cogatur.

Qui ad ministeria ordinantur Ecclesiastica, non nisi gradatim
et legitimo interiecto tempore, ad ea prouebantur.

Pontifici maximo supplicet, ne demceps Galli Romae aut Aue-
nione ordinentur, nisi forte ipsemet Pontifex eis manus im-
ponat, ita fiet ut non nisi diligenter examinentur a suis
Epis ordinentur, a quibus quam rarissime, nec nisi dum
opus erit dimissoria lra concedantur.

Nullus omnino presbiter, aut Diaconus, aut ullus ex ijs, qui sunt
in ordine Ecclesiastico absolute ordinetur, Sed eis qui ordi-
nantur, certus locus ab Ep'o assignetur, in quo suo fungantur
munere, ne quum munera susceperint Ecclesiastica incertis
uagentur sedibus: Ecclesie administrationem cui additi sunt

et assignati suo arbitratu mutent, quod si locum inconstituti Epō
deservierint, eis sacerorum operationē et exercitio interdicator, nec
ab ullo Epō absq. literis cōmendatitijs recipiantur

Presbiteri sciant suū esse munus orare, sacrificare, sacramenta le-
gitimē administrare, et ceteris exemplo esse in omni patientia
et doctrina, Diaconorum autē munus in eo versatur, ut non
ipsi offerant, sed Evangelium publice legant, et sacrificanti
sacerdoti inserviant

Qui nunc sunt indocti, et minus idonei presbiteri moneantur ab Epīs
ut lectioni animum intendant, et studio sacrarū librā, quod si
facere neglexerint, ab exercitio, et operatione sacerorum suspen-
dantur donec evaserint doctiores

Epī presbiteros alterius Diocesis errantes, et vagos, in suis Diocesis
minimē patiuntur consistere, sed eos quam primum ad suam remittat
Ecclesiam, qui si non paruerint penis canonicis coerceantur

De Monasterijs

Pueros monasteria ingredi, et eorum uestitum suscipere, ut a teneris
annis ad pietatem exerceantur, moribusq. monasticis assuescāt
Nemo prohibeat, aut improbet, ita tamen ut masculis ante de-
cimum sextum aetatis annum vitam vivere monasticam, et
profiteri non liceat

Ordinū primatus, seu ut vocant capita, nempe Cumacen, Aster-
cen, Premonstracen, Grandimonten s. Antonij et uallescolar,

et ceteri eius modi, atq; item Abbates, et Priores, quibus in alia infe-
riora mo^{ra} et prioratus certum est ordinariam esse Jurisdictionem
subiecta sibi canobus, Prioratusq; uisitent, etiam si a comendata-
rijs possideantur. dentq; operam, ut pro restituenda ueteri discipli-
na canobus ad instituti sui regulam se moresq; suos conforment
una cibum, una somnum capiant, una Diuinis officijs, et pietatis
exercitijs uacent, una lectioni sacra attendant. omnia, nisi
si qui, ijs ex officij aut beneficii cuius habent titulum reditu-
tus prouenerint, communia habeant. Ita deniq; uitam instituāt
ut in ijs una sui ordinis regula appareat, fidem ubi opus erit
ubeant ut collapsa edificia instaurentur, aut alioqui lapsura
reparentur, Curent uero ut in singulis monasterijs certus, ac
definitus sit numerus monachorum, qui Abbatum seu priorum
arbitrio non possit diminui. Consideratis scilicet cuiusq;
monasterij fundatione, prouentibus, oneribus, et impensis, et
quod ipsi, aut eorū Vicarij de his causa cognita decreuerint,
ratum, firmumq; sit, et habeatur; in quo si quisquam grauius
aut iniquius causetur secum esse actum, interea dum de eius
querela grālis ordinis Caplm, aut regius Senatus cognosceret
ac diiudicabit, quod ab eis ante statutum, inuolutumq; fuerit
fiat, ac seruetur.

Præmissis delictorum ordinis pro ueteri priuilegijs suis, iure
tam suo quam inferioris, et subiectos sibi notē, in ijs, qua ad regu-
larem, et uitam monasticam pertinent correctionem sua maneat
exemptio

exemptio Quod autem attinet ad doctrinam, et delicta, quae admissa fuerint in administratione beneficiorum non exemptor. subibunt Episcopi correctionem, et castigationem, Episcopi autem honor, quem par est, etiam quum de his rebus in cenobijs inquirent, ab eis habeatur.

Ex singulis monasterijs, ijs maxime quorum magni sunt proventus aliquot monachi ad universitates doctrinae, et studiorum causa mittantur, qui in familia sua scholas, si modo ulla sint, sin minus in alterius ordinis collegijs cohabitent. Assignetur autem singulis ad minimum sexaginta librarum pensio. Quam omnino solvere compellantur Abbates, si mensa eis cum monachis communis erit, etiam impetrato regis auxilio ubi tamen obiecta fuerit intercessio, seu appellatio, valeat tamen interea Patrum Decretum, atq. executioni mandetur. Sin separata sit mensa conventus, Sabita ratione impensa, quam facturus erat monachus in monasterio, ad eam rem teneatur. Ita tamen ut non cogatur suppeditare ultra praedictam summam sexaginta libras. Sed eadem utrobique erit Decreti auctoritas. quod quidem ut fiat comodius, eisdem collegijs ex Abbatibus, et conventualiū prioratū certi de Capli generalis sententia redditus assignentur. idq. aucti Ap. ca confirmetur

In Monasterijs insignioribus, si id ferant facultates, duo constituantur praecipue, quorum alter Grammaticam, alter sacras doceat literas, quibus quod sufficiat constituatur Stipendiū, a fratribus ordinis in Caplo generali, quod si duos Monasterij redditus ferre non possit, saltem constituatur unus, quod si qui sint ex monachis idonei, et qui docendi munus possint sustinere, ij proferantur, alienis idq. in Prioratibus conventualibus etiam servetur

In quibus Mon^{achis} est satis magnus numerus monachorum, ita
orationis et officij partiri studeant, ut relinquatur otium dandi
operam literis: quod si in horarijs precibus tantum temporis in choro
insumendum sit, ut vix ulla detur intermissio superioris arbitratu
ita providetur, ut oportune orationi vacare possint et lectioni

Ceteri omnes monachi, quibus sui ordinis primates, aut superiores
nulli sunt, a Diocesanis visitentur Ep^{is}, qui eos quidem, qui sunt
in Ep^{is} potestate suo iure, et aucte visitent. qui aut ex primi,
lego solam sedem Ap^{icam} superiorem agnoscant, visitentur quidem
ab Ep^{is} sed tanquam a sede Ap^{ic} delegatis, adhibitis aliquot
inculpata vita eiusdem ordinis monachis, qui eos ad monastica
disciplina integritatem, ac sanctorum vitam reuocent. Monentur
aut precipue ut si sit aliquod etiam alterius ordinis celebre, et
insigne monasterium, et ex regulis Patrum recte institutum, et
reformatum, in quo gnale celebretur Cap^{itulum}, id adeant, et quo ad
eius fieri poterit, ex eius instituto vitam suam componant

In cenobijs mendicantium certus sit ac definitus numerus monachorum,
qui comode nutrirı possit, sabita ratione loci, et temporis

Monachorum, et monacharum occludantur, et refoventur omnia mo-
nasteria ex regulis et institutis cuiusq; ordinis quoniam aut
peeditissimis his nris temporibus profligatissimorum, somnium undiq;
crescit sages, qui cum se alijs sceleribus contaminent, sacras
quoq; ac Deo dicatas virgines blandis et fallacibus verbis alli-
cere, et tandem etiam rapere pro ludo et oblectamento habeant

Regi

Regi supplicabitur, ut tam prisca, quam recentia Imperatoris et Regi
 de ea re edicta, maxime aut Imperatoria illa constitutio, qua inquit
 Si quis non dicam rapere, in usum reuocetur, Regis supplicetur
 ut in quibus monasterijs Abbatisse, vel Priorisse consueuerunt esse
 perpetue, et ita mancant, In quibus aut triennales aut ulla alia
 uicissitudine temporaria, in illis ueteris instituti ratio seruetur
 Eligi aut non possint, aut alia ulla uia ad dignitatem firmi promo-
 ueri, priusq; ad tricesimum quintum annum peruenerint, neq; in
 posteriorum a primis nominentur, neq; ab uno ordine ad alium trans-
 ferri possint, et nec ipse absq; legitima causa monasterijs egrediantur
 neq; monachas exire sinant, nisi uenia prius impetrata a superioribus

Monachi qui literis penitus sunt ignari Socrates aliquo, et non illi be-
 rali opere in monasterijs se exerceant, ne otio corrumpantur

De Commendis

Qui comendata monasteria, et prioratus conuentuales obtinent intra
 sex menses ex quo hoc Decretum fuerint edita, ad sacros ordines
 promo ueantur, eos saltem quos etas patitur, Cum aut ad uicesimum
 quintum annum peruenerint, sibi ordinentur

Necesse aut habeant Comendatarij sex saltem menses in suis mona-
 sterijs ac conuentualibus prioratibus annis singulis residere, ubi
 aut animum intendant orationi, sacrar, literar, lectioni, et uerbo
 Dei predicationi, quod si munus concionandi forte implere nequeat
 concionatores suis sumptibus alant, et eorum intersint concionibus
 Edificia aut sacra ~~testa~~ ^{lita} conseruent, Hospitalem exerceant, elemo-
 sinas largiantur pauperibus, quantum licebit per facultates

idq; ut facilius fiat, granorum quantum ei rei satis erit in Sorveis
adservent, atq; ut haec omnia praestent, visitatores diligenter curent
Abbatem priores, et co'mendatarij monachos, ^{ut} filios alendos, uestiendos
et erudiendos curent. (adhibitis (ut ante dictum est) bonis et doctis
praceptoribus quibus stipendia constituantur pro monasteriorum
facultatibus, cum eis tanq; patres versentur, sintq; eis exemplum
virtutis, adeo ut ipsum Abbatem sibi proponant, quem imitentur.
se deniq; tam moderate, et tam frugaliter gerant, ut et epular, et
vestimentor, et omnium deniq; rerum luxum ipsos sibi interdixisse
Quoniam ea prerogativa Galliarum regnum ... non ... ornatu
est ut pene omnes per Christianum orbem propagati monachos, ordines
in eo instituti sui primos extitisse auctores agnoscant. Ita ut
hunc usq; diem undiq; religiosa observatione ferme omnia quam
libet longe, lateq; dispersa mon^{ia} professionis suae capitibus,
Clunaco, Cistercio, Premonstrato, Grandm^{no} Sancti Antonij
Valliscolar, atq; id genus reliquis, quae in hoc regno sunt, ordinu
suo, matricibus et primarijs cenobys perpetuam obedientiam, ac
religionis fidem exhibere perseverent, omnino ad confirmandu
monastici ordinis statum, et retinendam, quoq; in hac parti Gal,
lici Regni dignitatem, necessarium arbitramur ut antedictis
illis ordinum monasticor, primarijs conventibus quae capita
uocantur, deligendi sui primatis, libera legitima ac perpetua
facultas maneat. Ne sicut honestiss^o Premonstratensi ordini
accidisse dolendum est, magno Ecclesiae damno annos non pau,
cos aliquis ordo sine capite ac pastore esse pergat Qui aut^{em} hoc

tempore Mon^{ria} quamplurima a Comendatarijs possideantur unde fieri
 vix pot, ut Primas solus tot conuentus, et tam longe distatos in off^o
 contineat, omnino necessarium iudicamus, ut in unoquoq; ordini
 cum primate quatuor filiar, (quas uocant, siue Abbacia siue priorat)
 nimiru' Clumacen' Cisterciens' et Premonstraten' cum ijs paucis
 monasterijs etiam aliorum ordinum, qua nunc monachi possident, si
 per mortem uacauerint, non nisi a Titularijs postea obtineri possit
 qui et eiusdem ordinis regulam solemni ritu professi sunt, et totos decem
 annos in eodem instituto perseuerauerint, de ijs uero Abbatijs, qua nunc sunt
 comendata, quum eas per comendatarioru' mortem uacare contigerit, in
 Cisterciens' quidem ordine uiginti, In Premonstraten' aut decem
 prima uacatura, eiusdem ordinis monachis In alijs quinque sunt
 cuiusq;, quoad alia monasteria prouidendo, in titulum conferantur
 qua quidem ut firma sint, supplicabitur Summo Pont. ut neminem
 canone soluens, ijs qua diximus Mon^{ria} serueps proficiat, et regi Bri
 tanniss' ut et qua diximus approbet, et mandari uelit executioni
 et quod a sua memoria Henrico et Franc' regibus Cisterciens'
 ordini fuit concessum, suo confirmet diplomati. Supplicetur ite
 Summo Pont. et Britanni' regi ut Premonstrati canobus ad
 electionem regularis Abbatis procedere permittatur. Assignata
 Rmo Card. Pisano, quo ad uixerit, ea quam maiestas eius digni
 duxerit compensatione

De cultu

Ut diuina honeste, et secundum ordinem frant, ut iubet Ap^lus
 ne populus dum interest uenerando Christi sacrificio, et concio

ad populum Sabetur, cuius fructu prinetur, alia missa non deantur
sed aut concionem, aut solemne sacrum missa precedant, aut in
aliud tempus differantur, ne dum populus in diuersu traatur
neq. sacro, neq. concioni satis attendat, quod ipsum quoq. feat, di
missa solemnis, aut paracialis, celebratur, ad hoc aut sanctissimu
Corporis Christi misteriu sacerdos ne prius accedat, quam se ipsum
probaauerit, et peccata sua confessioni sacra^h expiari curauerit
et in eo celebrando ita se gerat, ut et apta pronuntiatione, et tanto
mysterio couenienti actione, et cerimonia ad tanta rei magnitu
dinem meditandam incitet populum, ut in omnibus obseruetur
Decretum Con^o Basilien^o quo celebrandu sit off^m Diuinum

Expedi demceps ut ueteri ritu cum missa celebratur non solum
is qui sacrificat, sed et Diaconi, et ceteri inferior, ordinu ec,
clesiae ministri diebus Dnicis et festis solemmioribus comunent
exhortandusq. est populus ut pro recolenda Christi passionis et
noe redemptionis memoria, primu confessi et absoluti frequen
ter comunent

Omnes et singuli clerici couenienti modulatione, et censura, de,
bitu Deo cultum exhibeant, ut extrinsecus etiam ostendant cor
et carnem exultare in Deu uiuu, et in Eois Canonice duedis
dent operam, ut qua sicut attendentes illud Prophetu de se
non meriti audeant, Labijs quidem me honorant, cor aut coru
longe est a me, cum sit maledictus qui opus Dei facit negligeter.
Laudes itaq. Diuina non festinanter, sed tractim seruatis inter,
ualis dieru tn festos, a profestis distinguendos, Sabita ratione

nec in altum sublata uoce decantentur, quin etiam molles omnes
 fractiq. cantus, quos discantus uocant, quorum tumultus et stre-
 pitus potius auditur, quam pronuntiatio, tollantur, uel emen-
 dentur, aut in melius refoventur, sed ne interea, dum cano-
 nica preces in templo publice cantantur, aut leguntur, quisq.
 in ecclesia extra chorum deambulando humatim aliquid legat
 nec horas canonicas absoluat. Sed simul cum fratribus canens, Deum
 honoret Porro aut clerici et sacerdotes cantum suum ita insti-
 tuant, ut ad pietatem, et ad Deum populi animus exaltet. Et
 organa quidem quorum usus est in templis nihil preter Symnos
 Diminos et Squaha cantica representent, impudicas aut cantile-
 nas et Orustrianis auribus indignas modulando non referant
 Dum aut et Symbolum quod est ab omnibus audirendum recitat?
 conticescant, neq. Euangelij, et uerborum Propheticoꝝ, aut Apli-
 corꝝ, quam uocamus Epistolam, et prefationem qua gratiarꝝ actio
 dicitur, et precatorem Dominicam, quominus a populo audiant?
 impediantur, ut Epus cum consilio seniorꝝ, Capli poterit decernere
 Qua aut de organis dicta, eadem de campanis, et alijs instrumētis
 que ad sacra officia adhibentur intelligi uolumus

Visitentur breuiaria, missalia, manualia, Antiphonalia, et legende
 sanctorꝝ, et qua fuerint deprehensa in illis superflua, aut non satis
 pro Ecclesia dignitate conuenientia, ea continuo tollantur, et rese-
 centur, et qua uisa fuerint necessaria, adijciantur cu' Con-
 seniorꝝ, Capli

In sodalitatibus, quas fraternitates appellant si aliqua irrepserint
 superstitiones, aut in ijs frant comessationes, et ebrietates. In uisi-
 tatione

tatione providebit Epūs, ut si qui sint, tollantur abusus, et maxime
circa ferula ferula, quae vulgo appellantur bacula fraterni-
tatum.

Peregrinationes laudamus, et probamus, cum pie affectionis, et
religiosi animi sint argumentum, et oculo Dei fiat iudicio
ut vel Martyrum, vel aliorum sanctorum a Deo eis concessa vir-
tus magis in aliquo loco, quam in altero cluceat, Tamen cum nos
non praetereat nonnullos vulgi facilitate et credulitate ad questū
esse abusus, et falsa quaedam miracula esse cōmentos, Ecclesiarum
rectores monemus et in Coro. exhortamur ut caueant ne populus
Christianus se ulla implicet superstitione, et satis magnū prouētū
existimet esse pietatem, nec lucrem captent ex populi simplici-
tate. Provideant autē Epī in visitationibus, ut si qua sunt vera
miracula (ut nonnulla quouis tempore fieri, ut doctus ita sanctus
scribit Augustinus) ea approbentur, et admittantur, quae autē
facta, et falsa sint pro veris non habeantur, sed repellantur
Curentq. ut omnis Christiano indignus cultus, et superstitio
tollatur, ut omnis deniq. abusus procul amandetur

Rectores Ecclesiarum Parochialium saepe ac diligenter populi admo-
neant ne ullis imaginibus quicq. vel Diuinitatis vel propriae virtutis
in esse putet. sed eas intelligant ea potissimum ratione in templis, lo-
cisq. publicis esse collocatas, ut vel Jesu Christi pro nobis crucifixi
memoriam saepe renouent, vel sanctorum Eominum fidem, atq.
pietatem nobis ad imitandum proponant, nouas inconsulto Epī

nullas erigi sinant. Si quid ex illis superstitionis irropserit, rejiciat
 Si quid obsceni, falsi, ridiculi, vel inhonesti, in illis sculptum, putine
 sit, emendari curent, omnibus demq. rationibus, et optima preserti
 institutione provideatur accuratissime, ne populus per illas, aut aliam
 quamlibet occasionem, in ~~ut~~ nullum Idolatria genus prolabatur. sed
 unum, et solum Deum omnipotentem, eternum et immensum, inco,
 presensibilem, omnibus in locis, praecipue aut in templis in spu et
 veritate adoret, quod quidem ita esse intelligendu admonetur populus,
 ut unum Deum tanq. summum bonu, creatoremq. et omnium bonoru
 datorem, summe esse adorandum, et ei soli sacrificiu offerendu esse
 sciat. Sanctas aut tanq. dei amicos honorandos, orandosq. ut coru
 precibus adiuvemur, et meritis consociemur Qui si non eo cultu
 qui Deo tanq. summe bono, bonorumq. omni datori debetur, colende
 sunt: multo minus eorum imagines. Ceterum Sic Deo proprie debitus
 cultus non tam genuculationi, aut prostratione corporis, et manuum
 in altum sublacione, et ceteris smoi exterioribus signis quibus no
 solum erga Deum, sed etiam erga sanctos pie utimur, aestimadu
 est, quam interno animi cultu, quo eum summum credimus,
 in animum veluti autorem salutis speramus, et eum super oia
 diligimus

Ut aut Christiano populo constare possit, quae sit, fueritz Gallieanae
 Ecclesiae Antistitum de pretiosissimi corporis, et sanguinis d. n. Ihu
 xpi veritate, et pntia in Eucharistia sacramento fides, visum est
 conscriptam hae de re confessionem palam in ipso consensu disertis
 verbis editam, et pronuntiatam, hae ipsa, quae sequitur forma

expressam, hoc loco describere
Firma fide credimus, et confitemur in augustissimo sacramento
altaris uerum corpus, et sanguinem Jesu Christi esse realiter,
et substantialiter, sub speciebus panis, et uini, uirtute et pote-
tia uerbi Diuini, probati a sacerdote solo ministro ad eum
effectum ordinato, iuxta institutionem et mandatum dñi nr̄i
Jesu Christi. Postremo ut uniuersi intelligant quid in horum tempo-
rum de religionis controuersijs credendum, et retinendum sit
idem Patrum consensus hanc totam de restituenda Ecclesia disciplina
sententiam suam isto quasi colophone concludendam censuit

Archiepi, Epi et qui curam habent animarum, Eccliam gregem sibi
commissum sedulo exhortantur ut canonicas utriusq; testamenti
scripturas Diuinitus esse inspiratas non dubitent, unam sanctam
Catholicam, et Apostolicam sub uno summo Pont. Cr̄i Vicario
Ecclesiam agnoscat, eiusq; fidem et doctrinam, cum a Spiritu
sancto edocta errare non possit, constantissimè teneat, et am-
plexetur Concilios œcumenicos, certam, et indubitatam
auctoritatem ueneretur, Et qua semel ab illis sancita fuerint
in dubium non reuocet, traditiones Ecclesiasticas uelut per manus
acceptas ut sacrum depositum constanti fide custodiat
Orthodoxorum Patrum sensum, et consensum sequatur: consti-
tutionibus et preceptis matris Ecclie, ea qua decet reuerentia
pareat Ecclesiasticorum sacramentorum septenarium numerum,
eorum usum, uirtutem, et fructum, sicut Salomonus Catholica

locuit, et recepta Ecclesia fideliter confiteatur. Omnia denique qua a maioribus pie, sancte et religiose ad nos usque observata sunt firmissime retineat, sequi ab illis dimoueri nullatenus patiatur

Contra uero, omnem dogmatum nouitatem tanquam perniciosum uenerum refugiat, et auersetur, ab omni schismate caueat, haeresim omnem detestetur: imprimis uero nostri temporis haeresiarcham, Lutherum Zuinglij, Caluini, ceterorumque sectarios, ac etiam Anabaptistas, perniciosissimos, et pestilentissimos errores excreetur

Haec sunt qua Gallici Regni Episcopi apud Pisciacum (uti dictum est) congregatos ad sedandos Ecclesiae motus uisa sunt praeter ceteris posse plurimum conferre, quibus se Ecclesiastici Pastores, dum ab Oecumenico Concilio tot, tantisque per Christianum orbem grassantibus malis remedium salubrius expectatur, Spes est pijs, ac fidelibus Christi seruis non parum fore salutaria. His enim disciplinae Ecclesiasticae compendij Ecclesiae Rectores adiuti, et suos ipsorum mores emendare, et Catholicae Ecclesiae fideles ad pietatem erudire, et eos qui ueritati contradicunt, arguere poterunt. His autem omnibus, quicumque (ut beatissimus Paulus ait) hanc regulam sequuti fuerint Pax super illos, et super Israel Dei Amen

Alta Pisuacii, quod est Carnutum oppidum ad
Sequanam amnis ripam, Anno Humanae salutis
1561. Pridae Idus Octobris

